OIKEUSMINISTERIÖ

Lainvalmisteluosasto
Rikos- ja prosessioikeuden yksikkö
Erityisasiantuntija Sami Kiriakos

HE 11/2017 vp

14.3.2017

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 54 ja 58 §:n muuttamisesta (EU-luovuttamislain muuttaminen)

Esitys koskee rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista EU-valtioiden välillä eli niin sanottua eurooppalaista pidätysmääräystä. Rikoksesta epäilty tai tuomittu henkilö voidaan pyytää luovutettavaksi toisesta jäsenvaltiosta Suomeen syyttämistä tai rangaistuksen täytäntöönpanoa varten.

Esityksessä on kysymys toimivaltaisen viranomaisen muuttamisesta. Nykyisin Rikosseuraamuslaitos on toimivaltainen tekemään luovuttamispyynnön vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten. Tarkoitus on muuttaa lakia niin, että tällaiset luovuttamispyynnöt tekisi jatkossa syyttäjä Rikosseuraamuslaitoksen esityksestä. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön tehtävänä olisi siten jatkossakin valmistella asia luovuttamispyynnön tekemistä varten, mutta syyttäjä tekisi itse pyynnön toiselle jäsenvaltiolle. Syyttäjä tekee jo nykyisin luovuttamispyynnöt toisiin EU-valtioihin syytetoimenpiteitä varten. Jatkossa siis kaikki pyynnöt tekisi syyttäjä.

Esityksen taustalla on kaksi EU-tuomioistuimen ratkaisua viime marraskuulta. Ratkaisuissa täsmennettiin, että vain lainkäyttöön osallistuvat viranomaiset voivat tehdä eurooppalaisia pidätysmääräyksiä eli EU-luovuttamislain mukaisia luovuttamispyyntöjä. Ratkaisujen johdosta on perusteltua katsoa, ettei Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikköä tule enää jatkossa määritellä oikeusviranomaiseksi, jolla on toimivalta tehdä luovuttamispyyntöjä vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten. Asian valmistelussa arvioitiin tämän tehtävän antamista joko tuomioistuimelle tai syyttäjälle. Syyttäjää päädyttiin pitämään perustellumpana vaihtoehtona muun muassa siksi, että tällainen tehtävä ei sopisi ongelmattomasti tuomioistuimen nykyiseen rooliin ja koska syyttäjällä on jo nykyisin vastaavia tehtäviä.

Kun luovuttamispyynnöt vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten tekisi jatkossa syyttäjä, tulisi myös toimivallan pyytää erityissäännöstä poikkeamiseksi toisten jäsenvaltioiden suostumusta tuomitun vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon jäädä yksinomaan syyttäjälle. Esityksessä ehdotetaan tämän vuoksi EU-luovuttamislain muuttamista myös siten, että Rikosseuraamuslaitoksella ei enää jatkossa olisi tällaista toimivaltaa. Toimivalta jäisi siten yksinomaan syyttäjälle. Tarvittaessa syyttäjä toimisi yhteydenpidossa toiseen jäsenvaltioon yhteistyössä Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön kanssa.

Toimivaltaisen viranomaisen nimeäminen syyttäjäksi selkiyttäisi Suomen järjestelmää toisten jäsenvaltioiden viranomaisille. Tämä parantaisi yhteistyötä ja edistäisi rikosvastuun toteutumista.

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi